

Szerkesztőség:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER: VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadóhivatal:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám alatt a könyvnyomdában. — Ide intézendők a kiadóhivaltal illető előfizetés, hirdetmény, nyilttér és egyéb felszólalás.

Ismeretlen kéztől és névtelenül érkező közleményeket nem adunk ki.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata 15 fillér. Többszöri hirdetésnél árkedvezmény. Nyilttér sora 50 fill.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala. nemkülönb minden hazai postahivatal, az előfizetés legezélszerűben postautalványon eszközölhető. **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Gyermeknapok.

Megdönthetetlen példák igazolják, hogy hatalmas állam csak hatalmas társadalmi védelem alatt képes ezélt, eredményt elérni.

Legjobb és mindenkor szeméink előtt lebegő példa erre a jelenben a magyar társadalomnak azon tevékenysége, a melyet az állami gyermekvédelem terén az Országos Gyermekvédő Liga érdeklében kifejtett. Mert ha végig tekintünk a nap-nap mellett alakuló számos társadalmi intézményeinken, alig akadunk még csak egyre is, a mely jótékony hatását oly nagy mérvben éreztetné, mint az Országos Gyermekvédő Liga. Ez az egylet, helyesebben intézmény a gyermekvédelem terén ma már oly sikereket ért el, hogy eddigi rövid idejű működésével is igazolta, miszerint nemcsak a társadalmi gyermekvédelemnek nagy tényezőjeként működik, hanem az államnak ezen a téren kifejtett actiójában már mintegy kisegítő intézményévé vált.

Vannak törvényeink, a melyek már szintén nagy lépéssel vitték előbbre elhanyagolt gyermekvédelmünket, azonban az Országos Gyermekvédő Ligának az 1906-ik évben történt megalakulása óta az rohamosan halad kitűzött célja felé: — olyannyira haladt, hogy ma már a külföld bennünket vesz példányképpül hasonló intézményei létesítésénél.

Célja nemes és hazafias: megmenteni és a társadalomnak visszaadni az elzúllott és elhagyott gyermekeket. De ezen célját csak úgy valósíthatja meg, ha a társadalom a benne rejlő erejével azt segíti, támogatja.

Nagy feladatot vállalt magára a Liga, mert hogy munkásságát megkezdhesse, szüksége volt oly anyagi erőre, hogy azzal a gyermekvédelem minden ágazatának orvoslását képes legyen felölelni, már pedig nagy feladat magában véve az anyagi erő megteremtése is; de a Liga böles vezetősége megtalálta azon helyes utat, a melyen haladva, módját ejtette, hogy a társadalom minden tényezője részt vehet emberbaráti mozgalmában.

És megteremtette a gyermeknapot.

Ez az a nap, a mikor minden igazán és

nemesen érző szívnek gondolnia kell azon elhagyott gyermekekre, a kik a nevelésre és segélyezésre rá vannak szorulva, s a kik a hazának és társadalomnak hasznos, munkás tagjai csak az esetben lehetnek, ha megmentésüket szívünkön hordozzuk. A kezdet nehézségeivel meg kellett küzdeni a Ligának is, azonban a társadalom annyira megértette feladatát és annyira átértette a Liga működését, miszerint belátta azt, hogy a mikor a gyermekvédelmet oldalmába vette, egyszersmind szociális kötelességét is teljesítette.

Az első gyermeknap nagyszerű eredményvel járt, mert habár a megindult mozgalomhoz alig ötven község és város közönsége csatlakozott — egy napi gyűjtés 38000 koronát jövedelmezett. Le volt téve tehát azon alapkő, a melyre a Liga további működését építhette. Megindult a gyermekeknek felvétele és elhelyezése. Egy némelyiket jó nevelő szülőknél helyeztet el, másokat kórházakban, gyógyfürdőkben, siketnema-intézetekben, nyomorékok-, vakok intézetében, ipariskolában, javító intézetben, sőt akadt olyan is, a kit zeneakadémiában helyeztet el. Mindinkább gyarapodván tőkje, saját költségén nevelő intézeteket létesített, ilyenek vannak már Rákoskeresztúron, Kőbányán, Sopronban, Szegeden, Felsőelefánton, Kassán és — bajos volna felsorolni — még számos helyen az ország minden részében. Megkezdése óta minden évben nagyobb eredménnyel járt a gyermeknap megtartása, oly annyira, hogy a tavalyi gyűjtésnél a 300000 koronához nem nagy összeg hiányzott. Ez már elég tekintélyes összeg ahhoz, hogy a Liga magasztos céljának megvalósulásához közeledhessen és ez az összeg mutatja legjobban, hogy társadalmunk az ő anyagi segítségével mennyire szívén viseli azon intézményt, a mely munkásságával, tevékenységével a jótékony méleg hatását árasztja szét azok között, a kik önhibájukon kívül, a mostoha sors csapásai folytán rá vannak szorulva. És ez az összeg adta meg az erőt a Ligának ahhoz, hogy azon alig három év óta, a mióta ezen a téren — ma már mint nélkülözhetetlen — működik, 14226 gyer-

mekeket menthessen meg a nyomorból, a pusztulásból és a bünből.

Ez évben is — április hó 1-én és 2-án — országszerte megkívánja tartani a Liga a gyermeknapot; a kormány és az összes hatóságok hathatós támogatása mellett ez idén már alig lesz az országban egy község is, melynek közönsége ezen áldozatkész támogatásra valóban méltó ügyet fel ne karolná és adományával ne igyekezne előbbre vinni a Ligát, megerősíteni őt anyagi erejében, hogy módjában álljon ezután is sok hasznos, derék polgárt felnevelni — a hazának.

Adakozzunk tehát mindnyájan, mert: minden fillér egy-egy gyermekélet. S—s.

Törvényhatósági élet.

A vármegye közönsége folyó hó 26—27-én tartotta rendes tavaszi évnegyedes közgyűlését. A közgyűlésre a megyebizottsági tagok majdnem teljes számban vonultak be még a vármegye távoli vidékéről is, mert választások voltak napirendre tűzve. A vármegyei székház díszes nagyterme délelőtt 10 órakor már telve volt, sőt a karzaton is számosan foglaltak helyet hölgyeink közül. Valóban szép és ünnepélyes hangulatot kelt minden ilyen alkalommal gyűlési termünk, s jól esik együtt látni vármegyénk nagyon is intelligens közönségét. A közgyűlést pár perczel 10 óra után Fáy Gyula elnöklő főispán a megszokott rövid, de tartalmas és értékes szavakkal nyitotta meg. Midőn a megyebizottság megjelent tagjait szívvelyesen üdvözölte, egyidejűleg előterjesztette, hogy a közgyűlés legfontosabb tárgyát a m. kir. belügyminiszterium által engedélyezett hetedik ratkói járásnak szervezése és az új tisztviselők megválasztása képezi. Melegen emlékezett meg a belügyminiszter áldozatkészségéről, ki kilátásba helyezte, hogy jövőben a putnoki járást is engedélyezni fogja.

Majd az alispáni jelentés felolvasását jelezte a közgyűlésnek. Mennyiben azonban az alispán jelentését már előzőleg módjában állott a megyebizottsági tagoknak olvasni, ettől a közgyűlés eltekintett.

A ratkói járás engedélyezésére vonatkozó rendelet felolvasása után, melyben azon községek, melyek az új járáshoz tartozni fognak — névszerint felsoroltattak; *Bornemisza* László alispán szólalt fel és kérte a bizottsági közgyűlést, hogy a beosztást, a mely nemesak kényelmi és hozzáférhetőségi, de nemzetiségi szempontból is figyelemmel az országgyűlési választó kerületek beosztására, a legalkalmasabbnak bizonyult — fogadja el a közgyűlés. Egyidejűleg jelezte, hogy egy-két község

hogy abban a lehetőség szerint mindenki megleti azt, a mit e téren megtudni akar.

Bármennyire szeretnénk is az egész mű kimerítő méltatását adni, nem tehetjük ezt azért, mert arra hosszabb és csak ennek szentelt tanulmányozásra volna szükségünk; de viszont a könyv minden terjedelmessége mellett is oly tömör tartalommal bír, hogy abból egyes részeket nem emelhetünk ki a többiek rovására; mind az egészet pedig érdeme szerint részletesen megismeretni olvasóinkkal egyenlő volna a könyv felének újabb lenyomásával, a mire nekünk helyünk nincsen.

Igy tehát csak a legáltalánosabb vonásokkal ismeretjük azt meg.

A mű elején felsorolja a szerző a forrásokat, melyekből anyagát merítette. E széles irányu széttekintés is mutatja azt a mindenre kiterjedő figyelmet, mely az egész könyvön át jellemzi irójának lelkiismeretességét és alaposságát.

A könyv I. része kilencz fejezet alatt a vármegye népoktatásügyének története fejlődését tünteti fel egészen a jelen korig. Az egyes fejezetek olyan korszakokhoz, vagy olyan fontosabb eseményekhez fűződnek, melyek tanügy-történeti szempontból is bizonyos határokat jelölnek meg a történeti fejlődés egymásutáni sorozatában. Ilyenek: a népoktatás története a reformáció koráig; majd ettől a Ratio Educationis koráig; ettől 1848-ig, ettől az 1868. évi törvények megállapításáig; majd ezek hatása a népoktatásügyre vármegyénkben.

Külön fejezetben foglalkozik a vármegyei népoktatás mostani állapotával, felsorolva mindama tényezőket, kik arra befolyással voltak vagy vannak. E fejezetekből megtudjuk, hogy vármegyénkben van 3 polgári fiu- és 4 polgári leányiskola. A 7 iskolánál 48 tanár, illetve tanárnő működik. Állami elemi iskola van 27, összesen 87 tanítóval. 83 róm. kath. iskolában 89 tanító, 3 gör. kath. iskolában 5 tanító, 72 ref. iskolában 77 tanító,

TÁRCA.

Tavaszi.

Irtá: VÁRADY ANTAL.

Csodálatos tavasz! Évente
Letépi díszét a halál,
A beteg ősz a kaszás levente
Osztoznak rajta — sirba száll.

Hiába munkál s nyit virágot:
Penelope munkája csak:
Kihimezi a zord világot
S fölfejtí egy nagy éj alatt.

Uristen mennyi magvat hintett
E föld keblébe úr-kezed,
Hogy milljószor kitépik mindet,
S a tavasz el még sem vészett!

S a mint a csoda-tavaszt nézem,
Fölismerem a szent jelet,
Melylyel be van írva egészen
A virághim a föld felett.

Igy olvasom e virágnyelvet
(Az ég a földdel így beszél):
„Az Úr hatalmát énekeljed,
Ki mindig alkot, mindig él.”

Amint megalkotá a szívet,
Akként teremté a tavaszt;
Az Isten jobbjá soh sem téved:
A szív s föld tanúsítja azt.

Annyi mag van a szívben, földben,
S virágokat nyit végtelen,

Hogy azt télfagyban, őszi ködben
Halál letépní képtelen.

S ezer csalódás ölje, bántsa:
A szent gyökér újból kihajt.
Oh légy csodálatlalt iránta,
S nézd nemesen a földi bajt!

A föld s a szív nyarát, tavaszt,
Virágát és kalászait.
Évente, nem! óránként osztják,
Fogyasztják, tépik — ez tanít.

A szív és tavasz szent tanára,
Mely így hangzik el: „Ember ne félj,
Nem tél az, nem halálnak átka,
A tavasz, mi örökkön él!”

Gömör- és Kishontvármegye népoktatásügyének története.

E czim alatt egy 464 oldalra terjedő vaskos könyv jelent meg *Szombathy* László dobsinai állami polgári fiúiskolai tanár, a vármegyei tanító-egyesület elnökének tollából.

A szerző, ki maga is e vármegyének szülötte, s tanító-családból származik (atyja *Szombathy* Pál gömörzöllősi ref. tanító, a vármegyei ref. tanító-egyesület elnöke) az általános tanító-egyesület megbízásából írta meg e könyvet. Rátermettséggel, ügybuzgalommal és szeretettel fogott e nagy munka megalkotásához; fáradságot nem ismerő gondnal dolgozott a rengeteg anyag beszerzésén, összeállításán s most vármegyénk népoktatásügyének minden irányu ágazata felől oly bő kiterjedésű képet tár elénk az immár megjelent könyvében,

érdekében még szükségesek lesznek tárgyalások, melyeket maga fog személyesen vezetni s arról majdan a közelebbi közgyűlésnek jelentést fog előterjeszteni. Indítványozza, hogy az állandó választmány határozati javaslatától eltérőleg a ratkói j. főszolgabíró hivatala máj. 1. évi május hó 1-től, hanem f. évi április hó 1-ével kezdje meg működését, s a menyiben az új tisztviselők javadalmazása a helygii tüzérsz. terhére eddig utalványozva nem lenne, hatalmazza fel a vármegye közönségére, hogy azt a szabadrendelkezési alaplól fogatosítsa.

Szentiványi Árpád megyebizottsági tag az alispáni indítvány azon részét, hogy a ratkói hivatal már ápr. 1-én megkezdje működését, eltagadja, de a javaslat azon részéhez, hogy a szikáros körjegyzőség községei oda osztassanak be, még mostan nem járulhat hozzá, hanem ő is részről az érdekelt községekkel a békés egyezségi tárgyalások megejtését látja szükségesnek. — Az állandó választmány javaslatát és illetve az alispáni indítványát, a közgyűlés ilyen módosítással és értelemben fogadta el.

Bejeleníti ezután alispán, hogy *I. Ferdinánd* Bulgária királyától egy meleg hangu levelet kapott, melyben a vármegyének iránt állandó jó indulattal és szeretettel ragaszkodik *Felső* azon hódoló feliratáért, — melyet királysága kiküldtása alkalmából hozzá a vármegye közönsége intézett — köszönését tolmácsolja. A vármegye ezen királyi köszönetet jkvbe iktatni határozta el.

Elnökölő főispán ezután a tisztii állásoknak választás utján leendő betöltésére hívta fel a vármegye közönségét. A tisztii állásokra a kijelölő bizottság a következőleg alakított meg. Megválasztottak: főispán elnökle alatt: *Szentiványi Árpád, Máriássy Andor és Fáy Árpád*, a főispán pedig kinevezte: *Hevessy Bertalan, Marton János és Patnok Mór* bizottsági tagokat a kijelölő bizottságba.

A közgyűlés 10 percze felfüggesztvén, a kijelölő bizottság visszavonult.

A kijelölő bizottság a ratkói járási főszolgabírói állására, mint egyedüli pályázót Madarassy Iván j. b. főszolgabíró, az ő helyére pedig Hámoss Antal vármegyei tb. aljegyzőt, a ratkói járás szolgabírójává pedig Szontagh Vilmos tb. szolgabíró jelölte. Mindhárom jelölt egyhangú lelkesedéssel lett megválasztva s megválasztottak a hivatalos esküit nyomban letették.

A választások megejtése után Hámoss László ny. főispán, megyebizottsági tag terjesztett elő egy hazafias és lelkes indítványt, hogy a vármegye gyűlési díszterme részére festesse meg a nagy fejedelem II. Rákóczy Ferenc életnagyságu képét. A lelkesedés érzetétől meglegen áthatott és megindokolt indítványt — Hevessy Benedek és Hevessy Bertalan felszólalásai után — a közgyűlés egyhangúlag fogadta el és e czéla alispán elnökle alatt Hámoss László, Hevessy Bertalan és Szentiványi Árpád megyebizottsági tagokból alakított szűkebb körű bizottságot küldött ki.

Fontos tárgya volt még a közgyűlésnek az utivámok behozatalára vonatkozó korszakot alkotó határozata, mely különben is a vármegyei „Hivatalos Lap”-ban is közöltetni rendeltetvén, azzal bővebben nem foglalkozunk. E tárgynál igen helyesen szólaltak fel az alispán, Hámoss László, Marton János és Hevessy Bertalan. A nagy munkában az oroszlánrészt *Juraskó Jakab* műszaki tanácsost illeti, kinek köszönetet nyújtottak.

Az új főszolgabíró üdvözlése. Közgyűlés után Ratkó és vidéke közönsége a megválasztott *Madarassy Iván* főszolgabíró felkereste a Tompa-szállodában, hol *Kristály Gyula* ratkó-bisztrói ág. ev. lelkész üdvözlölte az új főszolgabíró szép szavakban, az üdvözlésre Madarassy főszolgabíró megalapozva választott és igazságszeretetről, valamint a vidék érdekében kifejtendő odaadó munkásságáról és törekvéséről biztosította az új járás közönségét.

Koresma és ifjuság.

A ki egy kissé a felületnél mélyebbre száll gondolataival, be fogja látni, hogy ez a két dolog nem együl való. A hol koresma van, ott a legjobb esetben a gyomor vágyainak kielégítése szokott történni és még

106 ev. iskolában 120 tanító, 2 izr. iskolában 4 tanító 2 községi iskolánál 2 tanító, 11 magániskolánál 16 tanító, ezenkívül 26 óvodában ugyanannyi óvónő működik. Van a vármegyében 13 iparosinas, 3 kereskedő tanoncziskola, 1 iparossegédek továbbképző tanfolyam, egy hülye gyermekek, egy siket-néma gyermekek intézete, végül egy árvaház. Az összes iskolák közül 255-ben magyar, 41-ben magyar-tót, 16-ban tót-magyar s 1-ben tót a tanítás nyelve. Majd a vármegyei tanszermuzeum és szerszermuzeum megalakításáról, e muzeumok fejlődéséről, az iskolai könyvtárakról, felszerelésekről, iskolai alapok és segélyekről, a vármegyei népoktatás élén állott tanfelügyelők, a vármegyei hatóság, közművelődési egyesület, a rimamurány-salgótarjáni vasmű részvénytársaságnak a vármegyei népoktatásügyre gyakorolt hatásáról megemlékezve, kiemeli azok neveit, kik gazdag anyagi áldozatokkal járultak hozzá népoktatásügyünk emeléséhez. Ezek között olvassuk az *Andrássy Dénes* és *Manó grótok, Salyorsky István, a Coburg hercegek, Serényi László gróf, Szentiványi József, a Latinákok* neveit.

A II. részben a vármegye népoktatási jelleggel bíró iskolái vannak elsorolva a községek betűrendbe sorozott egymásutánjában. A hol a község története szorosabb kapcsolatban volt az iskola fejlődésével vagy keletkezésével, ott amannak történetébe is bepillanthatni.

A III. részben benne van a vármegyei áll. tanító egyesület vázlatos története s ez egyesület mostani állapotának ismertetése; ugyanígy a rozsnyói egyházmegyei róm. kath., a megyei ref., a kishonti és a gömöri evang. tanító egyesületek történetei.

Ezekben ismertettük meg röviden Szombathy könyvét. Nem sokkal tettünk egyebet, mint hogy annak mintegy tárgymutatóját adtuk. Az egyes címek és fejezetek alatt bő tartalmat s ezekben a gondos történetiről leljük az egész könyvön át.

A munka ára füzve 5 kor., kötve 6 kor. Megrendelhető a szerzőnél Dobsinán.

jó, ha e gasztronomikus kívánságok mértékkel eléggülnek ki, de igen gyakran mértéktelenül, azután a szeszies italok mértéktelen élvezete kihozza az emberből azt, a mi benne a rossz természetből hamu alatt lappangó parázs és ilyen értelemben igaz a latin közmondás: „in vino veritas” vagyis a bor a maga igaz meztelenségében tárja elénk az emberi lelket minden hibáival és még igazabb az: „in vino luxuria” a mi magyarul: „a borban bujáság van” — a szeszies italok fölkeltek a trágárság minden ördögét gondolatban, szóban és eseményekben. Ilyen dolgok pedig ellenkeznek az ifjuság ártatlanságával, romlatlan szelplötelenségével.

Ezek a gondolatok tolnak most önkéntelenül is előtérbe a rimaszombati horizon felszínén, mert szomorú példák tették aktuálissá a koresma és az ifjuság ügyét és az ügy komolysága megérdemli, hogy egy kissé foglalkozunk vele a nyilvánosság előtt is.

Mi történt? Kizártak három diákot és kettőt eszedesen eltanácsoltak a rimaszombati főgimnázium kebeléből, mert sürűn látogatták a helybeli koresmákat és a szeszies italok mértéktelen élvezete s a koresmai gőz úgy hatott a fiuk fejletlen agyára, mint Odysseus ostoba társainak kése a görög hitregében a szeleket tartalmazó börtömlőre: kihalította azt és kiszabadultak a mindenfelé fújó szélvészek, felkorbácsolva a szenvedélyek ördögét, s a következmények lőnek: tanulmányok elmulasztása, erkölcsi lazaság, értékek zálogba helyezése, tandíj és etelek elköltése s elmulasztása, szóval olyan dolgok, a melyek a közönség szemlélőt is arra bírják, hogy rosszúlátást fejezzék ki e tények fölött, a fiaikat iskolázott szülőknél pedig háborzongás és a hajszálak égnek meredése lehetnek a legkisebb következmények.

Maguk a növendékek iskolatársai és a náluk idősebbek is — mert nem a legmagasabb osztályokban dult a mételey — meglepődéssel vették tudomásul, hogy a lumpoló fiatal komániát szétgraszaltta a büntetés, a melyet az előjárók rájuk mértek. De ezzel csak a mult kapott elégtételt, még kielégítésre vár a jövő.

Az elrettentő példa is valami, de még többet fog érni, ha képesek leszünk lehetőleg megelőzni és a minimumra redukálni a jövőben lehető hasonló romlásokat.

Erről kell gondoskodnunk és itt szabadalmas Rimaszombati város előjáróságához és képviselőtestületéhez appellálunk.

Hónapokon keresztül tartott a fiuk koresmalátogatása és nem lehetett őket tetten kapni, bár a főgimnázium előjárósága már kutatott a tettések után egyes hírek és gyanuok alapján és csak a véletlennek köszönhető, hogy végre két itju olyan helyzetbe jutott, hogy be kellett ismerniök kihágásaikat.

A ki ismeri a rimaszombati viszonyokat, nem is esodálkozik azon, hogy itt a tanulók titkos koresmázása könnyen lehetséges. Hiszen először is a város lakóinak számához mérten nagyszámu mulatóhely van több kijárással, csak a beavatottak előtt ismert külön szobákkal. Már most a mulatókat egyszerűen eldugják avatatlan szemek elől és csak a rendőrség előtt nyílnak meg ezek a külön helyiségek.*) Vagy ha veszély van a közelben, egyszerűen elmenekül a diákesapat a másik ajtón a firkésző szemek elől. Így tehát hiába való volna, ha a jelen viszonyok közt az intézet kutattatna is mulató diákok után, azok jól el tudnának rejtőzni, és mint a tények mutatják, el is tudtak hónapokon át bujni mulatójaikkal. A diákot végre is lánczrafüzve nem vezethetik a szállásadók, sem a sarkában nem lehetnek mindig az intézet emberei, kijátszhatja a legnagyobb éberséget is, ha hajlama van, ha rossz pajtások esábitják és ha olyan könnyű rá az alkalom, mint városunkban.

Abban azt hiszem, mindnyájan megegyezünk, hogy nem lehet egyenlő mértékkel mérni a felnőttek és a kiskoru, nevelés alatt álló növendékek dolgaiban. Nem dicsérhetjük meg koresmázásért a felnőttest sem, de végre is ő rendelkezik magával, magának felelős, ha saját egészsége ellen vét, a maga vagyonát fogyasztja, ha van miből, és végre ő azt mondhatja: szabad vagyok, ha iszom is, a magamét. Ez sem dicsérendő dolog és nem követésre kiállítandó példakép, de ez a szabadság el nem vehető, míg belőle nagy kár vagy nagy botrány nem származik.

De mit keres a fiatal, fejletlen növendék fiu a koresmák légkörében? Szüksége van-e neki ott valamire? Sőt nem minden romboló e ott az idegeit izgató szeszies italok a trágár beszédekig, és a romlott, füstös levegőig fejletlen testére és lelkére nézve? Meg lehet-e hát azt engedni, hogy a fejletlen fiuk koresmázzanak? Nem, semmiképen sem. És ebben egyet fog velünk érteni minden tisztességes ember, a ki ifjuságunk fejlődését aggodva nézi.

Ujabbban miniszteri rendelet is van a kiskoruk koresmázása ellen, van megyei szabályrendelet is, de városunknak még nincs ilyen szabályzata. Úgy tudjuk azonban, hogy városunk vezető férfiai komolyan gondolkodnak ilyen szabályrendelet életbeléptetésén. Ezt a komoly gondolatot csak helyeseltetjük és hogy annak nagyobb súlyt adjunk, felhívjuk a város képviselőtestületét és minden tisztességes embert, hogy saját közbelépésükkel az ügyet minél hatásosabban diadalra juttatni segítsenek. Fontos ügyről van szó: az ifjuság erkölcsi megóvásáról, a mi komolyan összefügg szellemi előhaladásával és testi fejlődésével.

Hiszen elég baj, hogy népünk között az iszákosság, kivált a testet-lelket ülő pálinka mérgeztala úgy elterjedt és törvényeinket úgy ki lehet játszani, hogy egyes átlási embereknek 200-400 korona pálinkaadósága lehet, mint azt saját szájukból borzadva hallhatjuk. Mi lesz a jó magyar népből, ha ez tovább is így megy?

Most jó alkalom van a baj egyik részén városunkban segíteni. Lelkiismeretükre kérjük az illetékes hatóságokat, lássanak hozzá és alkossanak szabályzatot a fejletlen tanuló ifjuság koresmázása ellen, de hogy hatásos legyen, büntető rendelkezéssel, érzékenyen sujtva azt a nyilvános italmérőt, a ki 18 éven aluli ifjunak helyiségében alkalmat ad a dorbézolásra. Így segítve lesz a bajon. Ezt kívánja ifjuságunk testi lelki java, ezt az aggodó szülők, ezt városunk tisztessége és magyar népünk jövője.

—h—

*) Nem mindenkor, mert rendőreink előtt is be szokták csukni a kaput és tehetetlenül kint tanácskozni, mit tegyenek? Sőt a záróra sem ügyelnek mindenhon.

Két évi nélkülözés után végre megérkeztek színészeink. Örömmel fogadtuk őket, mert Mezey színtársulatát már azelőtt pár éven át megkedvelte a rimaszombati közönség, úgy hogy megszoktuk őket a mi színészeinknek tekinteni és nehezünkre esett, hogy mostanában elmaradt az évenként szokásos látogatásuk.

Most már itt vannak és alighogy betették a lábukat, azonnal munkához láttak és közönségünknek színházlátogató része mindjárt az első előadásokon sietett megmutatni, hogy várva-várta őket, a kik részünkre művelvetet hoznak és megismertetnek bennünket a színműirodalom újabb termékeivel. A rimaszombati közönséget nem könnyű kielégíteni, mert a város arányaihoz mérten elég nagy igényei vannak és a silányat, selejtet nem pártolja, de a kedvére való művészetet szívesen pártolja három-négy hétig, a míg a közönség számára nyához mérten bele nem fárad.

A kalendáriumi tavasz kezdete meghozta hát őket 23-án, kedden jöttek elő a mi színészeink.

Még ugyanazon a napon bemutatoul „A dollárkirálynő”-t vették elő Willner és Grünbaum operett újdonosságát Faragó Jenő fordításában, Fall Leó zenereszeletével. A darab, mint címe is mutatja, az amerikai életből van véve, kiszínezve annak pénzszeszákon ülő, belső műveltség dolgában hátramaradt előkelőségét. De a darab végén a nemesebb érzelmek diadalra jutása kibékítő hatást kelt. Közben azonban fordulnak elő olyan mondások is, a melyek fölött a jobbézésű ember szó nélkül szokott elsiklani, de a melyekkel a közönség alsóbb rétegeinek izlését hajhászó írók szeretik darabjaikat megspékelni. Színészeink dicséretére legyen mondva, jó és összhangzó játékkal megtelek a közönség várákoszásának, a mellyel a helyeket zsufolóság megtöltötte. Különösen kivált kedves föllépésével *Barna Mariska* Daisy szerepében, jó volt *Solti Vilma*, mint *Alice*, *Gáspár* Jenő mulatságosan alakította *Cauder* alakját, *Vajda* is megfelelt *Dénes Akos* szerepének s az ilyenekhez való hangja is, a mi férfiasan kellemes. A művészek hangja általában gyöngébb, fűyolozottabb volt a kellelénél, talán az utazás miatt.

Szerdán, 24-én Bródy Sándor új darabja: „A tanítónő” került színre. Ismerjük jeles írónk tehetségeit és irányát, de a darabot hallva, belátjuk, hogy nem ok nélkül provokált ez a falusi életkép olyan ellentétes nyilatkozatokat a kritikában. A darab alapjában véve szép és nemes intenciójú és a befejezése kibékítő, de az első részeiben igen kemény „igazságokat” mondott oda egy szép, fiatal tanítónő ajkaival, a mely igazságok imitt-amott elszórva hatásosak lehetnének, de ilyen garadába gyűjtve, pellengérré állítják az egész magyar nemzeti életnek minden tényezőjét a szolgabírótól a papig, a bírtokostól a kántortól, megcsipkedik a szövetezeteket is, szóval az egész, így, a mint van, iránymú, nem helyeseltető irányban, mert a nemzetentartó elemekkel szemben azoknak a párttörödeknek az eleit lüldeti, a melyek hazátlan, nemzetellenes voltakörli ismeretek és teszi mindezt egy rokonszenves, szép, fiatal leány ajkaival, a mi annál nagyobb hiba. De erről színészeink nem tehetnek, ők jól alakítottak, különösen *Spéner Honka* a tanítónőt, *Torday* az öreg papot, *Gáspár* az öreg bírtokost, *Borcsányi Rózsi* a kántorkisasszonyt s elismerést érdemel a többi szereplő is jól folyó játékért.

Csütörtökön, 25-én nálunk újdonság gyanánt a „Varázskeringő”-t adták Dörmann és Jakobson operettejét Mérey Adolf fordításában, Strausz behízegző zenéjével. A darab tartalmát illetőleg bizony nem bakfiskoknak való, sőt a szerzők és a fordító ugylátszik a pesti kevés izlésű külvárosi társaság utszéli vicceivel akartak hatni a karzati publikum kevésbbé érett elemeire, de hát a legtöbb új darab ilyen, a viccek nagyrésze több mint pikáns. Színészeink közül *Barna Mariska* és mellette *Márkus* Angela ügyesek voltak és hangjuk is nyiltabb volt, valamint *Vajdák* Niki huszárhadnagy szerepében, jól alakított *Papp Erzsébet*, mint kamarásnő, *Derenghy*, mint *Lothár*, *Gáspár* némileg túlzott az uralkodó herceg alakításában.

Pénteken „A víg özvegy” került elő zóna-előadásban, fél helyárrakkal. Bár ezt a darabot már többször látta közönségünk, mégis megtelt a színház. Színészeink dicséretére legyen mondva, a zóna előadás daczára, igen jól játszottak, s az ének és zene sem maradt a játék mögött.

Szombaton és vasárnap a „Tatárjárás” kerül színre.

X.

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Kinevezés. A király dr. *Harmatzy Dezső* ezületes miniszteri osztálytanácsost — városunk jeles szülöttét — valóságos miniszteri osztálytanácsossá nevezte ki. A tehetséges és kiváló szorgalmu főtisztviselő a honvédelmi miniszteriumba van beosztva. Kinevezése széles körökben kelt őszinte örömet.

Vallálos-est. A helybeli ref. egyház utolsó szertetvendőségét március 31-én, délután 5 órakor fogja megtartani a főgimnázium tornaacsarnokában gazdag és változatos műsorral. Vendégeket szívesen lát.

Pénzügyi kinevezések. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök *Turk* Károlyi ternaljai és *Kövec* István rozsnyói adóhivatali ellenőrököt a IX. fizetési osztályba sorozott I. osztályu adóhivatali ellenőrökké, *Istók* József rimaszombati adóhivatali segédet pedig a IX. fizetési osztályba sorozott adóhivatali segédde jelenlegi állomásán való meghagyással kinevezte. Kinevezte továbbá szintén jelenlegi állomáshelyükön való meghagyással *Szárász György* kassai, *Kalina* Lajos nagyrocei, *Kovács* Dániel és *Gredinger*

Pál rimaszombati és Basa Albert tornaljai adóhivatali tiszteket adóhivatali segédekkel.

Kinevezés. A kassai tábla elnöke *Takácsy Ákos* jogtudor, rimaszombati széki díjtalan joggyakornokot díjas joggyakornokká nevezte ki.

Felolvasás. Mint értesültünk, a helybeli kath. egyelet helyiségében folyó hó 28-án (ma vasárnap) délután 3 órakor *Horvóth Zoltán* tudós és jeles tanár felolvasást tart a „Föld és népei” czimmal. Belépti-díj 20 fillér.

Távozó körorvos. A balogi kör orvosát: *Dr. Lusztig Sándor* f. hó 22-én Nógrád-Bereczelen körorvossá választották. Új állását már jövő hónapban elfoglalja, s a megüresedett balogi körorvosi állásra a pályázatot rövidesen kiírják.

Eljegyzés. *Szabó Ernő* majolikagyári raktáros, *Szabó József* nyug. telekkönyvezető fia Losoncziól f. hó 21-én tartotta eljegyzését *Gasko Mariskával*, *Gasko János* kir. bírósági végrehajtó kedves leányával.

Az ipari továbbképző tanfolyam bezárása. A m. kir. technológiai iparmúzeum által városunkban rendezett 5 hónapos továbbképző tanfolyam, melyen 30 helybeli és vidéki törekvő iparos ifjú vett részt, e hó 28-án vasárnap, délelőtt 10 órakor az állami elemi leányiskola tornacsarnokában befejeződik. A tanfolyamon részt vett tanulók munkálatai ekkor ki lesznek állítva az érdeklődők megtekintése czéljából aznap délelőtt 10 órától 12-ig, délután 2 órától 4-ig. Ugy a tanfolyam bezárójára, mint a kidolgozatok megtekintésére tisztelettel felhívom különösen az iparos urak figyelmét. — Rimaszombat, 1909. márczius hó 25-én. — *Matalcsy Pál.*

Halálozás. Széles kiterjedésű szép családot és rokonságot ejtett mély gyászba városunknak egy nemrég ideköltözött, de sokunk által tisztelettel környezett lakója, id. *Wallentiny Samu* nyugalmazott evangélikus lelkész e hó 21-én bekövetkezett elhunyt. Az érdemekben megőszült, 68 évet élt lelképásztor annak idején főgimnáziumunknak volt jeles tanulója. Papi pályára lépve, a nógrádmegyei egyházszervezési parókiát foglalta el egész fiatalon, alig 24 éves korában, hol 44 évig működött, híveinek egyre fokozódó szeretete által környezve. E hosszú idő alatt nemcsak egyházának volt hű szolgálója, de magyar hazájának is hű és munkás fia maradt mindvégig, nagyban ápolván hívei lelkében és szívében a hazaszeretet és a magyar szó iránti fogékonyságot. Ilyen szellemben nevelte fel lelkes élettársával együtt sok gyermekét, kik mindannyian kiváló szorgalmu és példás életű tagjai lettek a társadalomnak. Eleteknek utolsó éveit súlyos betegség nehezítette meg, elamnyira, hogy néhány hónappal ezelőtt nyugalomba vonult, s azt remélve, hogy a pihenés némileg visszaadja egészségét, ide költözött Rimaszombatba, közelébe egyik szeretett gyermekének dr. *Wallentiny Dezső* főgimnáziumi tanárnak; de a végzet könyvében más volt megírva: a nyugalomra vágyó táradt vándor végnyugalma. Legyen ez a nyugalom zavartalan, hátramaradt gyászolónak bánatát pedig enyhítse az a tudat, hogy az elköltözött — a próféta szavaival — fejünek igazi dísz, koronája volt, nemcsak az ő fájdalom kiáltó szava szerint, de a nagyszámú résztvevő főemberek ösztöne elismerésében is. Temetése 23-án délután ment végbe a rossz idő mellett is nagyszámú résztvevő jelenlétében. — A gyászbeszédet *Gyürkő Pál* főesperes mondta.

Sziklay Géza né szül. *Gottárd Mária*, *Sziklay Géza* nyug. rozsnói polgármester neje f. hó 21-én rövid szenvedés után 54 éves korában Rozsnón hirtelen elhunyt. Az elhunyt urnót kiterjedt rokonságán kívül széles körben gyászolják. Temetése f. hó 23-án impozáns részvét mellett ment végbe.

Kriek Gyula, volt klenóci segédjegyző, f. hó 22-én hosszas szenvedés után 62 éves korában elhunyt a helybeli kórházban. 24-én nagy részvét mellett temették el.

Rozsnón *Pálfi Alajos*, a megyés püspökség régi udvarnok 60 éves korában meghalt folyó hó 26-án.

Képzőművészeti megnyitása. E héten nyitotta meg *Hevessy testő* a postaépület emeleti termében képzőművészeti városunknak — sajnos — a szép művészetek iránt ma még kevés számú érdeklődő közönsége előtt. A megjelentek élvezettel nézték meg az értékes kiállítást, s hallgatták végig a felolvasást, melyben a festő fejlődő nemzeti művészetünket igen szépen világította meg. A kiállítást azóta számosan látogatják, különösen városunk fiatalága közül, kik hasznos dolgokat meríthetnek a látott képekből s a magyarázatokból, melylyel nekik *Hevessy testő* szívesen szolgál. A kiállítás még keddig marad nyitva, díjtalanul megtekinthető délelőtt 10-től délután 5 óráig.

Egy operaénekesnők diadala. E cím alatt vármegyénk egyik jeles szülöttéről emlékezünk meg, *Basilidesz Gusztáv* jólsvai v. polgármester tebenséges és bájos leányáról *Basilidesz Manca* végzett zeneakadémiai növendék operaénekesnő diadaláról. Ezt olvassuk róla a „Békésvármegye” lapban, egy hangverseny alkalmából közölt referátában: „A díszes közönség színi nem akaró tapsa fogadta *Basilidesz Mária* operaénekesnőnek a megjelenését. *Basilidesz*, a ki legtehetségesebb tanítványa *Szendy tanárnak*, bámulatos hangtechnikával, énektudással énekelte előbb *Schubert* „A hasonmás” cz. dalát, majd *Brahms* „Csendes álmát.” A felzúgó tapsorkánra magyar dalokat énekelte a művésznő, a ki valósággal elbájolta a közönséget. — A következő szám ismét *Basilidesz* volt. Előbb *Franz* „Összel” című dalát, majd tanárának kedves dalát, a „*Hej, Juca Panna*”-t énekelte, a melyet meg kellett ismételnie.” — A „Békésvármegyei Függelék”-ben: „Alig esendesült el a zúgó tapsvihár, kilépett az emelvényre *Szendy Árpád* kíséretében *Basilidesz Mária* urhölgy, az Opera ösztöndíjasa, ki csak most végezte el a zeneakadémiát. *Schubert* és *Brahms* két szép dalát énekelte *Szendy Árpád* zongorakísérete mellett. Gyönyörű „alt” hangjában egy-két oly büvös mollja volt, hogy egy ezüst kürtből sem lehet kicsinalni szebbet. Nagy hangnyaggal rendelkezik, de inkább a finom árnyalatokat szereti s igazán akkor a legeragadóbb. Szép énekét csak emelte bájos megjelenése, kedves egyénisége. Nem olvastuk meg a számát, hányszor hívta ki a felhangzó tapsvihár, de vége-hossza

nem volt a lelkesedésnek. Ismét és ismét látni akarták a bájos tümenényt.” — A „*Szent-Gotthárd*”-i lapokban: „A hangverseny fénypontja *Basilidesz Manca* operaénekesnő száma volt. Gyönyörűen esengő, lágy, végtelenül kellemes, de amellett hatalmas mezzo-sopránja, vagy inkább alt-hangja impozánsan kifejezésre jutott az előadásra kitézött klasszikus darabokban és a ráadásul elénekelte magyar dalokban egyaránt. A közönség valóságos tomboló elragadtatással élvezte isteni énekét és meg-megújuló tapsviharakkal erőszakolt ki a bájos művésznőtől egy egész sereg ráadást. Ilyen éneket még alig hallottak az öreg „*Korona*” talai! Nem lehetünk eléggé hálásak a művésznő iránt azért az ünnelet áldozatért, hogy a jótékony ezél iránt való szívességéből lerándult hozzánk és bennünket ilyen magas zenei élvezetben részesített.” Sajnos, hogy nekünk még nem lehetett szerencsénk a bájos művésznőhöz és csak a messze idegen lapjaiból közölhetjük bizonyos büszkeséggel még nagyobb reményekre jogosító sikereit.

Megjutalmazott tanulók. A m. kir. technológiai iparmúzeum által városunkban rendezett általános ipari továbbképző tanfolyam legkiválóbb 10 tanuló-ját, névszerint: *Bodnár András* kőműves, *Hlozek Gyula* lakatos, *Katona István* kőműves, *Kovács Gyula* bádógos, *Kupcz Mihály* kőműves, *Molnár István* kőműves, *Simkó Pál* kőműves, *Szabó Andor* asztalos, *Tausas Gusztáv* lakatos és *Vizslai János* asztalossegédek a kereskedelemügyi miniszterium pénzbeli jutalommal tüntette ki.

Leányinternátus. *Bartha Istvánné* városunkban német leányinternátust nyit, hol a gyermekek — mint a felhívás írja — „figyelmes gondozásban, szeretetteljes ápolásban és lelki nevelésben is részesülnek”.

Sorozás. F. hó 26-án vette kezdetét városunkban a fősorozás, Rimaszombat város hadköteleseinek állításával. Polgári részről elnök volt: *Dr. Fornét Gyula* tb. főjegyző, a város képviselőletében *Dr. Kovács László* polgármester, *Molnár József* és *Medveczky Sándor*, továbbá *Fábry Zoltán* alkapitány, a katonai ügyosztály vezetője volt jelen. A bizottság tagjai: *Fischer Oszkár* alezredes, *Hausser Sándor* honvédeornagy, *Gidró György* ezredorvos, *Balogh Jenő* honvédeezredorvos, *Károlyi Károly* főhadnagy, *Asztalos Győző* honvédehadnagy. Polgári orvos: *Dr. Meskó Miklós* vármegyei tiszti főorvos. — Rimaszombathól sorozás alá került volna 81, besorozható 7 a helybeliek, 7 az idegenek közül, távolmaradt 11. Alkalmatlan 56. Folyó hó 27-én vette kezdetét a rimaszécsi járás hadköteleseinek sorozása.

Közgyűlések. A rimaszombati kerületi munkásbizottság pénztár második évi rendes közgyűlést f. hó 21-én tartotta meg id. *Bibély Miklós* elnöklésével meglehetősen érdeklődés mellett. A jegyzőkönyvet *Bibély Etta* nyilvántartó vezette. Az igazgatóság évi jelentését *Molnár Lajos* ügyvezető-igazgató olvasta fel. A jelentésben részletesen fel vannak sorolva a múlt évben előfordult események, a pénztári forgalom, mely szerint bevétel 66658 kor. 84 fillér, kiadás 64306 korona 52 fillér, s így 2352 kor. 32 fillér maradvány van. Segélyezésre (táppénz, orvosok, gyógyszer, kórházi ápolás, kötszer, temetés, szülészeti-segély) 53319 kor. 19 fillér adatott ki. Az 1909-ik évi költségelőirányzat fedezeti és szükségleti összegében 76600 koronában van felvéve és megállapítva. A mérleg szerint 3132 kor. 49 fillér az egyenleg mint tiszta vagyon. Érdekes a betegedési kimutatás, mely szerint ingyen gyógyszer és orvosi segély (táppénz és kórházi ápolás nélkül) 3460 esetben, családot pedig 2156 esetben kapott. 84 nő részesült gyermekágyi segélyben, 20 halott temetési segélyben, táppénzt vagy kórházi ápolást 965 beteg 1194 megbetegedésben. A taglétszám 1908. évi december hó 31-én volt: 4972 betegség és 1964 baleset esetére biztosítva. A felügyelő-bizottság jelentését — mely szerint a pénztár kezelése és vezetése teljesen rendes és szabályszerű volt, a közgyűlés helyesléssel vette tudomásul. *Molnár Lajos* ügyvezető-igazgató megállapítván, hogy a pénztárnak 1907—1908-ik évről 4844 korona 18 fillér többlete van, mely összegből $\frac{2}{3}$: 3229 korona 44 fillér az Országos pénztárt, $\frac{1}{3}$ pedig: 1614 korona 74 fillér a kerületi pénztár iránt, indítványozza az igazgatóság egyhangu határozata alapján, hogy ezen 1614 kor. 74 fill. oly munkáskórház vagy szanatórium létesítésére fordítsák, hol a 20 héten túl betegeskedő tagok kezeltesenek. A míg e terv megvalósítható lesz, a kamatok 20 héten túl beteg tagok segélyezésére fordíttassanak. A pénztár iránt haszon 10%-a: 161 korona 44 fillér többlet-munka díjazása czimén a tisztviselők közt osztatik el. A közgyűlés e határozatokat egyhangulag hozta meg. Néhány indítvány tárgyalását az igazgatóság hatáskörébe utalta a közgyűlés, mely az elnök zajos éltetésével ért véget.

Az általános temetkezési-egylet folyó hó 21-én tartotta XIX. évi közgyűlést id. *László János* elnöklése alatt. A jegyzőkönyvet *Rónay Gyula* vezette. A jelentések és zárszámadások tudomásul vétettek. A zárszámadás szerint 1908-ban bevétel volt: 13574 korona 19 fillér, kiadás 2476 korona 92 fillér, készpénzmaradvány egyenleggel együtt ugyanannyi. A vagyon: 31873 kor. 34 fill.

Torna-estély. A helybeli egy. prot. főgimnázium ifjusága *Szigeti Benedek* Gyula, az országos ismert jeles tornatanár és vívómester vezetése alatt tegnap este igen sikerült torna-estélyt rendezett. Jövő számunkban arról részletesen referálunk.

Rendőri hatóságok figyelmébe. Csak nem régen emlékeztünk meg a miniszter azon rendeletéről, melyben a hasznos madarak védelméről és a hernyó irtásról intézkedik. Most, miután már kisütöttek a tavaszi nap első sugarai s mivel városunkban egy-két kertben már látjuk a gyümölcsfákat gondosan tisztogatni, eszünkbe juttatta, hogy a jbeli fészolgabírákat és rendőrkapitányokat erre újolag figyelmeztessük.

Tenyészbikavásár. A vármegyei gazdasági egyesület ma tartja városunkban tenyészbikavásárát, annak eredményéről azonban csak jövő számunkban számolhatunk be.

Baleset a szecskaavágóval. Hanván f. hó 24-én esaknem végzetes baleset történt a szecskaavágás közben. *Duben János* eseléd jobb kezét ugyanis vigyázatlanság folytán bekapta a gép s úgy összeroncsolta, hogy a súlyosan sérültet be kellett a kórházba szállítani.

Közvacsora. A testvériség s az együttérzésnek igen szép jelét adta e hó 23-án a helybeli kath. olvasó egyelet. Egyik lelkes, az egyelet ügyét szívén viselő tagnak: *Leontosky Mihálynak* tiszteletére abból az alkalomból, hogy eltávozik városunkból, közvacsorát rendezett az egyelet, a melyen több mint negyvenen vettek részt a tagok közül. A közszeretnek örvendő tagot *Bencsik Sándor* titkár üdvözölte szép szavakkal, mondván neki köszönetet az egyelet érdekében kifejtett munkásságáért, Isten áldását kérte reá és családjára. Az ünnepelel emelkedett fel erre, szívéből fakadó szavakkal mondott köszönetet az ünnepeletésért, s ígérte, hogy az egyelet ügyeit továbbra is szívén viseli, s az egyelet czéljaira 200 koronát adományozott. A polgárság köréből *Stolcz Zsigmond* üdvözölte lélekemelő, s igazán meghatató beszédben a búcsúzó tagot, kérve őt, hogy szerető társának, barátainak emlékéket tartsa meg a távolban is. Sok szép sikerült toaszt hangzott még el e családias jellegű vacsorán, többek közt *Váry János* elnök is hatatosan beszélt.

Hazaifias ünnepélyek. A Garamvölgy összes intelligentiája részvételével lelkesen ünnepeleltek meg márczius 15-ét a pohorellai vasgyárban. Az ünnepély a himnusszal vette kezdetét, mely után *Dollák Rezső* koháryházi róm. kath. lelkész tirtott magas szárnyalású értekezést a népek szentháromságáról: a szabadság, testvériség és egyenlőségről. Majd *Antony Valika* adta kitéző technikával s precizitással *Schubert* Impromptus Op. 96. Reinhold Impromptus concertdarabjait. A tapsvihár elcsendesülése után *Kiss Márton* koháryházi áll. tanító szavalt el egy ódát. Ezt követte a „Nemzeti ima” című férfi-négyes: énekelte a garami tanítók dalosköre. Majd a koháryházi állami tanítók zenekara játszotta el *Eisenhut* Pálné közreműködésével a „Tavas elmúlt” kezdetű dalt gyönyörűen, mely érzéssel és óriási hatással. Még *Siposs Gyula* koháryházi állami tanító, joghallgató közkivánságra előadta a „Fogadás” cz. cigányos monológot, mit a Koháryházi tartott kabarén játszott el. A monológ humorának megtestesítésével kacagásra derítette a közönséget. Utánna a „Tatárjárás” című opera egy részletét játszotta a közönség kedvelt czimbalmosának: *Eisenhut* Pálné közreműködésével a garami tanítók zenekara. Végül *Borbás János* igazgató-tanító közkivánságra monológot adott elő nagy tetszés mellett. Az ünnepélyt *Keller Józsefné* és *Keller József* állami tanító zárták be a Rákóczi-induló hatásos előadásával. Dícséret illeti meg *Schröder* Gyula gyári igazgatót, ki mint kaszinói elnök anyagilag és *Handó* Pál gyári könyvelőt, ki mint kaszinói gondnok s főrendező erkölcsileg áldoztak az ünnepély javára.

A ratkói ág. h. ev. elemi iskola növendékei közreműködésével a nemzeti újjá születés emléknappját márczius 15-ét az előző évek szokásához híven ez idén is megünnepeleltek a városháza nagytermében megtartott ünnepélyen, melyen szép számban vett részt a kisváros színe-java, élén az előjárósággal. Az ünnepély műsora volt: 1. Hymusz. 2. Márczius 15., költemény, szavalt: *Szivák E.* 3. Nemzeti dal, szavalt: *Haluska Gy.* VI. o. t. 4. Ének. 5. Előre, szavalt: *Koszka A.* VI. o. t. Ének. 6. Rákóczi Ferencz, szavalt: *Perven J.* III. o. t. 7. Szeresd hazát, szavalt: *Durda M.* VI. o. t. Ének. 8. Hontidal, szavalt: *Galay S.* VI. o. t. 9. Danjanics tréfiája, előadták: *Durda D.* és *Grünfeld J.* VI. o. tan. 10. Szózat.

Véletlen lövés. *Balázs István* 15 éves fiu, tornaljai pékmester fia f. hó 23-án kis pisztolyát elakarta sütni, de oly szerencsétlenül járt, hogy a golyó hasába turódott s beleit is több helyen sértette. Beszállították a kórházba, hol az orvosok f. hó 25-én hasmetszést végeztek rajta s a több helyen átlőtt bekelet összevarták. Remélhető most már, hogy a vigyázatlan fiu életben marad.

Adomány. A rimaszombati asztalos ifjuság szép jelét adta áldozatkészségének, midőn a múlt év február havában tartott jótékonycélelu táncmulatság 81 korona tiszta jövedelmét s annak 2 kor. 58 fill. kamatát a „Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjegylet” rimaszombati 225. sz. fiókpénztára külön segélyalapjának adományozta, mint a mely egyesület a kassai munkásbizottság egyik kiegészítő és házagpótló mérve, s a mely egyesület tölti be a munkásbizottság terén a legmesszebbmenő és legfontosabb hivatást: a rokkant és agkori biztosítást. — A rimaszombati asztalos ifjuság ezen nagylelkű adományáért a választmány nevében hála köszönetét fejezi ki *Nagy Zoltán* igazg. tan., mint a nevezett egyesület fiókpénztárának ügyvivője.

Csöd. *Dick Áron* helybeli kereskedő ellen, a törvényesek a csödöt kimondta. Csödbiztos *Fodor Zoltán* törvényeszéki bíró, tömeggondnok: *Dr. Krausz Gyula*, helyettese *Dr. Türkölty József*. Bejelentési határidő május 25-ike.

Gépkezelő tanfolyam. A helyhez kötött stabil gözgépek kezelőinek tanfolyama Miskolczon április hó 1-én nyílik meg s 9 hétig tart.

Czigányok mérkőzése. Rimabányán f. hó 22-én *Radies Mihály* muzsikusk czigány összevezetett társaival s *Styuka Samu* 20 éves zenésztársa közéjük állott, s védelmezte egyik társát. *Radies* a civakodás közben neki rontott *Styukának*, s ezt éles késével több helyen súlyosan megszurta és megvágta. A sérültet beszállították a kórházba.

Baleset a géppel. Az izraelita polgártársak husvéti süteményét az u. n. páskát készítő munkások között nagy izgalom támadt múlt vasárnap délelőtt. A gép ugyanis oda kapta *Pavella Zsuzsi* rimatamástalai leány jobb kezét és annak egyrészt összeroncsolta. A súlyosan sérült leányt a gyors orvosi segély mentette meg az elvérzésből.

Tanfelügyelőnk a tanítókhöz. Vármegyénk tanfelügyelője: *Pogány István*, a közoktatásügyi miniszter rendeletére támaszkodva, gyönyörű felhívást intézett a megyebeli tanítószághoz. E rendeletben a többek között ezeket mondja: „Küldök egy fekete tarsolyt, ennek nyílása a „néma száj”, rettettenes pusztító népbetegségre irányozza a figyelmet, a tudóvszre. 80000 ember hal meg hazánkban évente tudóvszben. Négy mohácsi csatával mérkőzik a tudóvszben nemzeti pusztítása minden évben. És a mi leginkább elkésertő

az az, hogy a tüdőbetegeknek legtöbbjét meglehetne menteni, csak idejekorán a gyógyítóházban (szanatóriumban) helyezhetnők el őket. Már áll egy intézetünk: a lugoserdei „József-Szanatórium.” Négy száz haladó felebarátunkat ragadjuk vissza évente a halálból az életnek. Némi dísekvelés hirdetjük, hogy ingyenes segélynyújtásunkat az intézet mástól éves fennállása óta 39 tanító, tanítónő, illetőleg ezek családja, vette igénybe. Méltó, hogy mi is fogadjuk jó szívvel, mikor az egyesület jön hozzánk kérő szóval. A husvéti öntözések során majd minden gyermek néhány ajándék-fillérhez jut. Fölkérem tanító urat: ébresszék fel a zsenge gyermeklelkében a könyörületesség színo érzetét. Mutassák föl tarsolyaikat. Mondják meg a gyermekeknek, hogy émeik „néma szája” hány ezer meg ezer, a halál pitvarában életeért sóvárgó emberért könyörög. Gyűjtsenek a gyermekek körében. A gyűjtés sikeréről jelentést kérek. — A lelkes felhívás alapján vármegyénk iskoláiban gyűjtés lesz a szegénysorsú tüdőbetegek embermentő alapjára. Bizunk vármegyénk tanítóságában, hogy az országos gyűjtésben előjárnak s nem egy haladó embernek életét éppen az ő emberszeretetének és lelkesedésük mentik meg.

Exhumálás. Vizesréten f. hó 23-án a bíróság rendeletére exhumálták *Mauks* János hulláját. Nevezett ugyanis még február hó 29-én Belyovszki Jánossal összeveszett, ez egy somtabottal úgy rá ütött az alszárára, hogy mindkét esontja eltört s mire az orvost hívták hozzá, elvérzett. Március 3-án eltemették a halottat, de a bíróság értesülve a bűntényről, elrendelte az exhumálást, mely *Dessewffy* Árpád nagyrőcei kir. járásbíró, dr. *Mészáros* István kir. ügyész, dr. *Zehery* István törvényszéki és *Gosso* Gusztáv körorvos jelenlétében ment végbe. Az orvosok konstatálták a csonttörés s a vér-edényrepedést. A nyomozat folyamatban van.

Munkaadók figyelmébe. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara felhívja az érdekeltek figyelmét arra, hogy a balesetbiztosítási előlegek kiszabása és behajtása tárgyában kiadott közzététel a „Munkásbiztosítási Közlöny” folyó évi március hó 18-iki 11. számában (214. oldal) közzétételét.

Eladó gyümölcsöskert.

A Rima-partján az ugynevezett **Gyulay Gábor-féle** nagy gyümölcsöskert, melyben fedett kuglóz, fedett csarnok és bükka is van, a bejárat előtt — a Rimán át — jókarban levő híd, kedvező feltételek mellett örök áron eladó, esetleg bérbe is vehető. Venni vagy bérbe kívánók forduljanak a tulajdonos **Soos Ferencz** építészhez. 1—3.

Naponta friss vágású

marha- és bornyú-húst

szállít 5 kilós postacsomagban
Teschauer Ignác mészáros **Garamszécsen**

(Gömörmegye) a következő áron:

1 kilo bornyúhús (éleje)	60 fillér.
1 kilo bornyúhús (hátulja)	72 fillér.
1 kilo marhahús vegyes részekből	88 fillér.

Köserhús szintén megrendelhető. 6—

KORONA

levélpapír
50 csontszinü levélpapír 50 boritékkal
EGY KORONA.

TOMPA

levélpapír
ELEGÁNS. FINOM DOBOZOKBAN

50 darab csont-levélpapír,
50 drb. közkedvelt discret boritékkal
1 korona 20 fillér.

Egyedül kapható: **ifj. Rábely Miklós**

könyv- és papirkereskedésében RIMASZOMBAT.

Szőlő-oltvány-

és vesszőről **nagy képes árjegyzékemet** ingyen és bérmentve küldöm meg, a ki címét tudatja. Ezen könyvet még az is kérje, a ki rendelni nem akar, mert sok hasznos tudnivalót tartalmaz. Gyökeres oltványokból, amerikai és európai sima és gyökeres vesszőkből, a **világhírű Delaware**-ből **1 1/2 millió készlet.**

OLCSÓ ÁR és PONTOS KISZOLGÁLÁS. — Cím: **SZÜCS SÁNDOR FIA** szőlőtelepe **Bihardioszeg.** 7—13

Kiadó bolthelyiség.

Kossuth Lajos utca 1-ső szám alatti sarok épület bolt helyisége tolyó évi augusztus hó 1-től kiadó. Tudakozódni lehet: **Kern Adolf** tulajdonosnál.

Hirdemény.

865. sz. — **Jolsva** r. t. város telekkönyvi tagosítás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX., az 1889. évi XXXVIII. és az 1891. évi XVI. t. c. cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXII. t. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatott.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:
1. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e §-oknak az 1889. évi XXXVIII. t. cikk 5. és 6. §-ában és az 1891. évi XVI. t. c. 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi XXIX. t. c. 22. §-a alapján történt törleségi érvénytelenségét kimutatják, e végből törleségi keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 1909. évi október hó 15-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törleségi kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1883. évi XXIX. t. cikk 16. és 18. §-ának eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítései és a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánók írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1909. évi október hó 15-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, a kik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönbben azok, a kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az 1892. évi XXIX. t. c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, a kik a tulajdon arányában az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis **1909. évi október hó 15-ik napjáig bezárólag** nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakításkor közbefjött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jöhíszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogának sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal pedig figyelemzetnek azok a telek, a kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adták át, hogy amennyiben azokhoz egyszersemind egyidejű másolatokat is esatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtottak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik. Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság Nagy-rőczen, 1909. évi március hó 12-én.

Dessewffy, kir. járásbíró.

Szives tudomásul.

A folyó év január 1-től gazdasági gép- és árnosztályunkat megnyitottuk, hogy ez által a közszükségnek tegyük eleget, biztosabban és előnyösebben hozzáférhetővé tegyük a nagyközönségnek a szükséges gazdasági gépek és egyéb földművelési eszközöknek a beszerzését. Szives közönséggel keresi fel egyszerű levelező-lapon hozzánk intézett felhívásra e szakbeli hivatalunkat mindazokat, kik e végett hozzánk fordulnak.

Legelőnyösebben beszerezhetők: **Gőzcséplő- és motoreséplő készletek, vető-, arató- és fűkaszáló gépek, szénagyújtók** és az összes kisebb gazdasági gépek.

Műtrágyák kiesényben és kocsirakományként, ugyszintén egyéb gazdasági szükségleti tőmegárak.

Elvállaljuk: takarmány őrlejtő kamarak, malom, szeszyár és téglagyár berendezések szállítását. — Esztelgesen esereüzleteket is lebonyolítunk.

Fizetési feltételünk a legkedvezőbbek, a nemyiben kellő biztosíték ellenében 6—15 évi hitelt is nyújtunk.

Tisztelettel:

Rimaszombati Kereskedelmi és Közgazdasági bank r. t.

11—12.)

A t. utazó közönséghez!

Rimaszombatban, a „TOMPA”-szállodában

egy szoba fűtés, világítással és egy ágygyal 2 kor.; ugyanez két ágygyal 4 korona. Hónapos szobák kaphatók megegyezés szerint teljes ellátással is.

Elfogad **havi előfizetőket** benti és kinti étkezésre.

Ajánlja továbbá kitűnő minőségű **szentendre**i és **ajnácskői** új borait, literenként 32 krajczárért.

Naponta friss csapolású **maláta-sör**, egy pohár 10 kr.

Szives pártfogását kéri az utazó és szórakozni kívánó közönségtől:

GEDE ISTVÁN, vendéglős.

14—

BOR ELADÁS.

ASZALÓN (Szikszó állomás) 140 hectoliter — 1908. évi termésű — finom urasági **fehér asztali bor** hordó nélkül hectoliterenként **46 koronájával** eladó. — Értekezhetni **Kalás Sándor** eladóval Szalonna (Borsodmegye.) 1—3

Ablakredőnyök.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség becses tudomására hozni, miszerint Budapest székesfőváros egyik legnagyobb és legkiválóbb

ablakredőny-gyáranak

képviselőt vettem át és kérem esetleges szükségleteiket — annak gyártmányaiából, ugynevez: **salazliák, önműködő vászon-redőnyök**, valamint **faszövet nádredőnyökből** — nálam beszerezni.

A gyártmányok kitűnő volta, szép kivitele és olcsó árai a legmesszebb menő igényeket is kielégítendik.

Külségvetéssel és szakmabeli felvilágosítással kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók.

Nagybecsű rendelések legjobb kiviteléről a n. é. közönséget biztosítom s azok feladását tisztelettel kérvé

vagyok kész szolgálattal:

Zavadszky Ede.

Rimaszombat.

2—

Özv. HOLLÓSY JÓZSEFNÉ

legrégibb

temetkező vállalata

Rimaszombatban.

Losonczy-u. 21. sz. a. saját házában

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönségnek szives tudomására, hogy **butorizetemet teljesen feloszlattam,**

temetkezési vállalatomat

azonban **kibővítvé** tovább folytatom.

Hosszu időn át szerzett tapasztalatom biztosítékot nyújt minden, a temetkezés elrendezése körül szükségesendő összes ügyeknek gyors és pontos kivételére.

Vidéken történő temetések elrendezését ezután is a legnagyobb készséggel elrendezem.

Szemfedél, koporsó és sirkoszorúk

s az összes temetkezési kellékekből nagy raktárt tartok.

Teljes tisztelettel: **Özv. Hollósy Józsefné.**

RÁBELY KÁROLY

KÖNYVKÖTÉSZE

RIMASZOMBAT, Kossuth Lajos-u. 5. sz.

Alulírott tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség szives tudomására, hogy a már hat év óta fennálló és a legjobb hírnek örvendő

könyvkötészetemet

mindenféle legújabb rendszerű gépek, divatos betűk, **keretek, díszítő tárgyak** stb.-vel szereltem fel; miért is ajánlom **szolgálatkészségemet** bárkinek a könyvkötészet körébe tartozó **munkáknak pontos, divatszzerű és szolid kivitelben való elkészítésére.**

Felhívom könyvkötészetemre a vidéki jegyző és tanító urak, valamint a **kaszinók, olvasókörök és énekkarok** jóakaratu figyelmét is, kérvé pártfogásukat.

Itt említem meg és hívom fel a vidék figyelmét, hogy **várnegyünk minden nagyobb helyén megjelenek országos vásárok alkalmával** a raktáramon levő több mint **ötven különbözőféle kivitelű ima- és énekes könyveimmel**; a melyek a legújanyosabb áron csak nálam szerezhetők meg; — ugyanakkor **bekötni való műveket is átveszek**, miáltal a postai küldés feleslegessé válik.

A nagyérdemű közönség jóakaratu pártfogását ismételtén kérvé, vagyok kiváló tisztelettel

RÁBELY KÁROLY,

Rimaszombat, Kossuth Lajos-utca 5. sz.